

گرنگی نزا وپارانه وه له ژيانی باوه‌پرداراندا

﴿ أهمية الدعاء في حياة المؤمنين ﴾

[کوردی - کوردی - kurdisch]

سومه‌یه عه‌بدولله (دایکی خالد)

پیداچونه‌وه‌ی : پشتیوان سابیر عه‌زیز

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ أهمية الدعاء في حياة المؤمنين ﴾
« باللغة الكردية »

سمية عبد الله

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2010 - 1431

Islamhouse.com

گرنگی نزا وپارانه وه له ژبانی باوهرداراندا

سوپاس و ستایش بۆ خوای گهوره و میهره بان و درود و ږه حمه تی نه یراوه ش بۆ سه رگیانی پاکى پیغه مبه ری ئیسلام و سه رجه م هاوه لان و شوینکه وتوانی هه تا هه تایه .

نازیزان و خو شه ویستان دروستکراوه کانی خوای گهوره هه موویان موحتاجی ږه حمه تی خودان و پیوستیان به ئه وه، خوای گه وره ش بى نیازه له ئه وان و پیوستی پینان نیه، په روه ردگار پیوستی کردووه له سه ر به نده کانی که لپی بپارینه وه وه فرموویه تی : (اَدْعُونِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَسْتَكْبِرُوْنَ عَنِ عِبَادَتِيْ سَيَدْخُلُوْنَ جَهَنَّمَ دَاخِرِيْنَ) { غافر: ٦٠ } واته: له من بپارینه وه دوعا کانتان گیرا ئه که م، ئه و که سانه ی خو یان به گه وره ئه گرن له به نده یه تیکردنم ئه وا به سه ر شو ږه وه ئه چنه دۆزه خه وه، له فرمووده دا هاتووه که پیغه مبه ری خودا (صلی الله علیه وسلم) فرموویه تی : « مَنْ لَمْ يَسْأَلِ اللّٰهَ يَغْضَبْ عَلَيْهِ » { رواه ابن ماجه } واته: هه رکه س له خودا نه پارتنه وه ئه وا خوا لپی توره ئه بیته، له گه ل ئه وه شدا خوای گه وره داوا کردنی به نده کای پی خو شه و ئه و که سانه شی خو ش ئه ویت که پیداگری ده که ن له پارانه وه و له خو یان نزیک ده کاته وه.

به راستی هاوه لانى پیغه مبه ر (صلی الله علیه وسلم) هه ستیان به م راستیه کردبوو، بویه هه ره کیکیان به که می نه ده زانی که بۆ شتی که میش داوا له خودا بکات، بۆ جیه جیوونی خواست وداوا کانیان هانا یان بۆ دروستکراوه کان نه ده برد، له به ر ئه وه ی زۆر په یوه ست بوون به په روه ردگار یانه وه و نزیک بوون له خوای گه وره و خوداش نزیک بوو له ئه مانه وه، ئه وان جیه جیکاری ئه م ئایه ته بوون: (وَاِذَا سَأَلَكَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ) { البقره: ١٨٦ } واته: ئه گه ر به نده کان پرسپاری من بکه ن و داوا له من بکه ن به راستی من لیانه وه نزیکم.

پارانه وه پله یه کی گه وره ی هه یه لای په روه ردگار و ریزی تاییه تی هه یه و قه زاو قه ده ر ده گیرته وه، هه ر که سیك له خودا بپارته وه به مه رجیک هۆکاره کانی قبول بوون و رنځره کانی ره تکردنه وه نه بن ئه وا دوعا که ی قبول ئه بیته، مروقی دوعا کار په کیک له م سئ شته ی چنگ ده که ویت وه کو له م فرمووده یه دا هاتووه: « مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو

بَدَعُوهُ لَيْسَ فِيهَا إِثْمٌ وَلَا قَطِيعَةٌ رَحِمَ إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ بِهَا إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ تُعَجَّلَ لَهُ دَعْوَتُهُ، وَإِمَّا أَنْ يَدَّخِرَهَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ، وَإِمَّا أَنْ يَصْرِفَ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا. قَالُوا إِذَا نُكِّرُ؟ قَالَ: اللَّهُ أَكْثَرُ » { رواه احمد } واته: هيچ موسولمانيك نبيه دووعا بركات بهمهرجئ گوناھ و پچراندى خزمايه تى تيدا نهبيت، خواى گهوره يه كيك لهم سئ شتهى پئ ده به خشيت، يان دووعا كيه قبول ده كات (واته له دونيادا)، يان خواى گهوره بوى هه لده گريت بؤ قيامت، يان به نهدازهى نهو دووعا يه خراپهى له سهر لاده بات، ووتيان: كه واته زور داوا ده كه ين؟ فهرموى: خواى گهوره زياترى له لايه.

جوړه كاني دوعا و پارانوهه دوو جوړه

۱- پارانوهه پهرستشه كان (دعاء العبادة) وهكو نوټر و روژوو .

۲- پارانوهه داوا كردن (دعاء المسألة) له پهروردگار.

پرسيارنك ليره دا خوئى ده خاته پروو، نهو پيش نهو په: ئايا قورئان خوئندن چاكتره يان يادى خوا يان دوعا و پارانوهه؟ قورئان خوئندن چاكتره به ره هايي، پاشان زيك و يادى خودا، پاشان دوعا و پارانوهه، دياره به شيوه يه كى گشتى، به لام له وانه يه حاله تيكى وا پهيدا بيت كه چاكه كه بكاته چاكتر، وهكو دوعا و پارانوهه له روژى عه ره فهدا كه چاكتره له قورئان خوئندن، يا خود خهريك بوون به زيكرده كان كه هاتوون له دواى نوټره فهزه كانه وه چاكتره له قورئان خوئندن.

هوكاره كاني گيرا بوونى دوعا

چهند هوكارى ئاشكرا و په نهان هه ن :

په كه م : هوكاره ئاشكرا كان :

۱- پيشخستنى كرده وه چاكه كان وهكو خپر كردن و دهستنوټر گرتن و نوټر كردن و روو كرده قبيله و دهست بهر زكردنه وه و سوپاس كردنى پهروردگار به شياوى.

۲- داوا كردن بهو ناوه پيروژ و سيفه ته بهر زانهى كه گونجاوه له گهل دوعاى كه سه كه دا، كه نه گهر دوعا كرده كه داواى به هه شت بئ پارانوههش به فزل و ره حمه تى خواى گهوره نه بيت، نه گهر دوعا كردن بيت له سته مكارنك ناييت ناوى الرحمن يان الكريم به كار بهيئنى، به لكو به ناوى " الجبار و القهار " له خوا بپارتنه وه .

۳- ههروه ها له هوكاره كاني قبول بوونى دوعا سه لواتدانه له سهر پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم) له سهره تاو ناوه راست و كو تايى دوعا كه يه وه.

۴- ههروه ها دانان به گوناھ و تاوانبارى خوئيدا.

۵- سوپاسکردنی پهروهردگار لهسه ر نيعمه ته كاني .

۶- هه لېژاردنی كاته چا كه كان كه به لگه يان له سه ره كه گومانی قبول بوونی دوعايان تيدا زياتره، وه كو سيپه كي كوټايی شه و كه پهروهردگار دېته ناسمانی دونيا، له نيوان بانگ و قامه تدا و له دواي دهستنوژ گرتن و له سوژده دا و پيش سه لامدانه وهی نوژ و دواي نوژه فرهزه كان و له كاتی خه تمكردنی قورئان و كه له شير خوښنان و له سه فهدا و دوعاي سته مليكراو و ناچار و بيچاره و دوعاي باوك بو كوری خو، موسولمان بو موسولمانی برای به په نهانی و له كاتی تيكرزانی بيواهران و موسولمانان له غه زادا (ئهمانه هه مووی له شه و روژدان)، به لام له هه فته دا روژی هه ينی و به تايپه تی سعاعتی كوټايی روژه كه، له مانگه كاندا مانگی ره مه زان له كاتی پارشيو و به بانگدا و له كاتی به ره به ياندا و شهوی قه درو روژی عه ره فه.

۷- له جيگه پيروژه كاندا : به گشتی له مزگه وته كاندا و له لای كه عبهی پيروژدا و به تايپه تی له (الملتزم) دا و كاتی نزيكبوونه وه له كه عبه و له مه قامی ئيبراهيم - عليه سلام - و له صفاو مهروه و له كيوي عه ره فات وموزده ليفه ومينا و له كاتی چه جكرندا، له كاتی خواردنه وهی ئاوی زمزما و جگه نه وانيش.

دووهم : هوكاره په نهانیه كان:

۱- له پيش دوعا كردنه كه دا، تهويه په كي راست و پاك بكات .

۲- گه راندنه وهی حق بو سته مليكراوان .

۳- هه ولدان بو خواردن و خواردنه وه و بهرگ و پوشاك و جيگه ی مانه وهی له پاره ی حال.

۴- زوری به ندایه تيكردن بو خواي گه وره و دووركه وتنه وه له گونا هه كان و خو به دوورگرتن له شتی گومانای ئاره زووبازبی .

۵- ئاماده بوونی دل و دهروون و متمانه ی ته واو به خواي گه وره له كاتی دوعادا و ئومیدی ته واو به خواي گه وره و هانا بردن بو لای ئه و .

۶- پيداگری له دوعا كاندا و سپاردنی كارووبار به خواي گه وره و بی نیاز بوون له خه لکی تر و متمانه به قبول بوونی دوعا كانمان .

رېځره‌کانی قبول بوونی دوعا

له‌وانه‌یه ئاده‌میزاد دوعا بکات به‌لام خوی گه‌وره لپی قبول نه‌کات یان دره‌نگ لپی وه‌رگرت له‌به‌ر زور هوکار، له‌وانه:

- ۱- هاوارکردن و دوعا‌کردنی غه‌یری خوا له‌گه‌ل خوی گه‌وره‌دا.
- ۲- ورده‌کاری زور له پارانه‌وه‌دا وهک : په‌نهانگرتن به خوی گه‌وره له گه‌رمی دوزه‌خ و ته‌نگی و تاریکی و ..هتد، که ته‌نھا په‌نا بردنه به‌ر خوی گه‌وره له سزای دوزه‌خ به‌سه .
- ۳- دوعا کردنه له خوی یان له که‌سیکی تر به زولم و ستم، هه‌روه‌ها دوعای گونا‌هبارانه و پچرانندی خزمایه‌تی .
- ۴- هه‌روه‌ها راگرتنی دوعا به ویستی خوی گه‌وره وه‌کو بلئی : خوی به‌گه‌ر نه‌گه‌ر چه‌ر ده‌که‌ی لیم خوش به و ونه‌ی نه‌وانه.
- ۵- په‌له‌کردن له قبول بوون به و شیوه‌یه‌ی بلئی : دوعام کردوو لیم وه‌رنه‌گیرا.
- ۶- بیزار بوون و ماندوو بوون له دوعا کردندا .
- ۷- پارانه‌وه به‌دلپکی بی نا‌گاوه .
- ۸- به‌کار نه‌هینانی نه‌ده‌بی ته‌واو له جزووری خوا، پیغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) گوپی له پیاونک بوو له نویژه‌که‌یدا نه‌پارایه‌وه و سه‌لاواتی نه‌ئدا له پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) نه‌میش فه‌رموی " **عَجَلَ هَذَا** "، واته: په‌له‌ی کرد، پاشان بانگی کرد و پیی فه‌رموو یان به‌که‌سانی تری فه‌رموو: " **إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ اللَّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لِيَدْعُ بَعْدُ بِمَا شَاءَ** " { رواه الترمذي } واته: نه‌گه‌ر که‌سیکتان پارایه‌وه له‌خودا با به‌سوپاس وستایشی په‌روه‌ردگار ده‌ست پی بکات پاشان سه‌لاوات له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ر(صلی الله علیه وسلم) بدات، پاشان نه‌وه‌ی مه‌به‌ستی دوعا بکات و بیارته‌وه..
- ۹- دوعا کردن بؤ شتیک که نایه‌ته‌دی و براوه‌ته‌وه، وهک نه‌وه‌ی دوعا بکات که نه‌مرت و هه‌میشه بمینیته‌وه له‌دونیدا .
- ۱۰- هه‌روه‌ها زور له خو‌کردن بؤ ریک‌خستنی دوعا خوی گه‌وره فه‌رمویه‌تی: (**ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ**) { الأعراف : ۵۵ } واته: هانا و هاوار بکه‌ن له په‌روه‌ردگارتان به‌کول و به‌نه‌ینی چونکه به راستی نه‌و زاته ده‌ستدریژکارانی خوش ناوټ .

هه‌روه‌ها ئین عه‌باس خوا لپی رازی بیت فه‌رمویه‌تی: له دوعا‌کردندا خوټان له سه‌جع (مه‌به‌ست زور له‌خو‌کردنه به‌مه‌به‌ستی ریک‌خستنی

دوعاكان لهرووی وشه‌سازی و وهزن و قافیه‌وه) بپارېزن، له‌سه‌رده‌می
پېغه‌مبه‌ر و هاوه‌لاندان ژیاوم نه‌وه‌یان نه‌ده‌کرد، واته خوځان لى به‌دوور ده‌گرت.

۱۱- هه‌روه‌ها زور ده‌نگ هه‌لېرین له دوعاو پارانه‌وه‌دا، خوای گه‌وره
فه‌رمووبه‌تی: (وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتُ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا)
الإسراء : ۱۱۰ } واته: (ته‌ی پېغه‌مبه‌ر) له نوږو دوعاكاندا زور ده‌نگ به‌رز
مه‌که‌روه‌وه‌و بابى ده‌نگېش نه‌بیت و له‌و نیوانه‌دا بیت.

عائیشه - ره‌زای خوای لېبیت - نه‌فه‌رمووبت ته‌م نایه‌ته ده‌رباره‌ی دوعا هاتوته
خواری.

چاکوایه موسولمانان به‌م شیوه‌یه دوعا وپارانه‌وه‌کانی ریک بخت

یه‌که‌م: سوپاس و ستایشی خوای په‌روه‌ردگار بکات.

دووه‌م: صلاوات لى بدات.

سییه‌م: ته‌وه‌و په‌شیمان بوونه‌وه و دانان به‌ گوناوه‌کانیدا، پاشان سوپاسی خوای
گه‌وره له‌سه‌ر نیعمه‌ته‌کانی.

پینجه‌م: ده‌ستکردن به‌ پارانه‌وه و سوور بوون له‌سه‌ر دوعا گشت‌گیره‌کان و نه‌وانه‌ی
له‌ پېغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) و پېشنیانى چاکه‌وه هاتوون.

شه‌شه‌م : کوټایه‌پېنان به‌ صلاواتدان له‌سه‌ر پېغه‌مبه‌ر (صلی الله علیه وسلم) .

منیش له‌کوټایه‌وه هه‌ردوو ده‌ستم به‌رز ته‌که‌مه‌وه بو ناسمان و له‌په‌روه‌ردگاری به‌رز
و بلند و به‌ده‌سه‌لات ده‌پارېمه‌وه که سه‌ربه‌زی دنیا و دواړوژمان بکات و بمانگېریت به
نومه‌تی محمد المصطفی وله‌زېر به‌یداخ و نالای نه‌ودا حه‌شرمان بکات .

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه وسلم